

POLITIEK KERNPROGRAMMA

DE NEDERLANDSE
LABOURPARTY
PvdA

**JONGEREN ORGANISATIE
VRIJHEID EN DEMOCRATIE**

VOORWOORD

Voor u ligt het Politiek Kernprogramma van de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie. Met het bezit van een eigen programma geeft de J.O.V.D. er in tegenstelling tot de jongerenorganisaties van andere politieke signatuur blijk van dat zij bewust een geheel eigen en onafhankelijke visie op de politiek en het liberalisme heeft.

De J.O.V.D. heeft zich hierin uitgesproken over de liberale principes: vrijheid, sociale gerechtigheid, gelijkwaardigheid, verantwoordelijkheid en verdraagzaamheid. Tevens worden deze principes getoetst aan de vraagstukken, waar de burgers in het dagelijks leven mee geconfronteerd worden.

De noodzaak van een eigen politiek Kernprogramma zal duidelijk zijn. Het vormt het politieke gezicht van de J.O.V.D., op basis waarvan één van de belangrijkste doelstellingen van onze organisatie, het kritisch begeleiden van het liberalisme en de politiek in het algemeen konkreet vormgegeven kan worden. Voor de leden van de J.O.V.D. kan dit Kernprogramma één belangrijke achtergrond vormen bij de bestudering van de politiek.

Echter, eerst en vooral wendt de J.O.V.D. zich met dit Kernprogramma tot de jongeren in ons land. Vandaar dat dit Kernprogramma voor vele jongeren de aanleiding kan zijn om het liberalisme nader te willen leren kennen, het te gaan waarderen en de liberale gelederen te gaan versterken.

Samen met de steeds actuele Politieke Vraagbaak vormt dit Kernprogramma het politieke hart van de J.O.V.D.. Het groeiende ledental zorgt ervoor dat dit politieke hart blijft kloppen, want steeds meer jongeren beseffen dat de politiek ook voor hen belangrijk is. En de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie biedt hen de mogelijkheid hun stem in de met name liberale politiek te laten horen.

Herdruk april 1978

LIBERALE UITGANGSPUNTEN

De J.O.V.D. noemt haar streven een liberaal streven, omdat zij een maatschappij voorstaat waarin de volgende principes hun weerklank vinden:

1. Men moet voor maximale ontplooiingsmogelijkheden voor ieders individuele aanleg proberen te zorgen, waarbij het scheppen van gelijke kansen een eerste voorwaarde is;
2. Elk individu moet zichzelf kunnen zijn, wat inhoudt een zo groot mogelijke vrijheid en onafhankelijkheid, die slechts ingeperkt mogen zijn voorzover anders ontoelaatbare schade zou worden toegebracht.
Wat ontoelaatbaar is moet in principe duidelijk gesteld worden;
3. Iedereen is verschillend, maar discriminatie op grond van enig kenmerk, uiterlijk of innerlijk, wordt verworpen;
4. Overheidsbeslissingen moeten langs een democratische besluitvormingsprocedure tot stand komen. Dit houdt in dat politieke beslissingen worden genomen door organen die alle belangen afwegen en dat de samenstelling van deze organen de samenstelling van de bevolking qua gezindheid zo zuiver mogelijk weerspiegelt. Het gebruik maken van de democratische mogelijkheden moet - onder andere d.m.v. voorlichting - gestimuleerd worden;
5. De samenwerking is gediend met structuren waarbinnen overleg voorop staat;
6. De overheid dient zich pas te bemoeien met zaken die particulieren ook (zouden kunnen) regelen als en voorzover aangetoond kan worden dat de overheid dat beter kan en/of dat het particulier initiatief tekort schiet, en/of in geval van voorzieningen waar men hoge prijs op stelt, maar die anders voor grote groepen onbereikbaar zouden worden. In principe wordt het prijsmechanisme als beste graadmeter voor de waarde van een goed gezien;
7. Mensen die op de één of andere wijze, waar ook ter wereld, in ernstige moeilijkheden (dreigen te) komen, moeten opgevangen en geholpen worden. Particuliere organisaties die dat met succes doen, late men intact;
8. Persoonlijke bezitsvorming wordt aangemoedigd, maar elk machtsmisbruik dat voortkomt uit dat bezit wordt verworpen en dient bestreden te worden.

B I N N E N L A N D

I. O N T P L O O I I N G

Preambule welzijnsbeleid

Het welzijnsbeleid dient gericht te zijn op een maximale ontplooiing van de menselijke persoonlijkheid en het scheppen van gelijke kansen voor eenieder.

I.A. P E R S O O N L I J K E V R I J H E I D

1. Persoonlijke vrijheid houdt aan de ene kant eigen verantwoordelijkheid en aan de andere kant onderlinge verdraagzaamheid in; de persoonlijke vrijheid van anderen mag niet, of althans zo weinig mogelijk, belemmerd worden.

2. Steeds meer treedt de overheid op als orgaan dat bindende gedragsregels oplegt aan de burger, waardoor de bewegingsvrijheid van de burger begrensd wordt. In dat kader dient, met name door liberalen, gewaakt te worden tegen een al te grote aantasting van de persoonlijke vrijheid van het individu.

Verdraagzaamheid en medeverantwoordelijkheid ten aanzien van wat er in de maatschappij gebeurt, is daarbij noodzakelijk. De maximale vrijheid vindt daarin haar begrenzing.

De overheid dient bestaande wettelijke beletselen weg te nemen, die de persoonlijke vrijheid, zoals hierboven geschetst, beknotten. Bepleit wordt dan ook het volgende:

a. Versoepeling van de strafbepalingen inzake openbare schennis van de eerbearheid en pornografie en herziening van soortgelijke vrijheidsbeperkingen, zoals die o.a. zijn vastgelegd in gemeentelijke verordeningen;

b. Afschaffing van de strafbaarstelling van abortus provocatus; na medisch en sociaal advies moet de beslissing door de betrokken vrouw zelf worden genomen. De abortus dient te

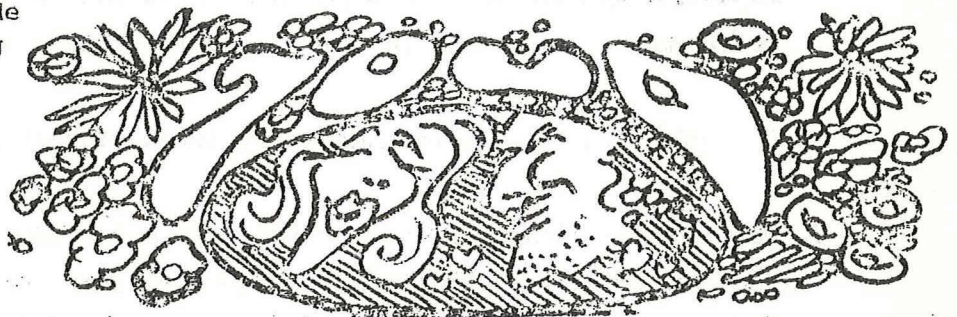
worden verricht door bevoegde artsen, waarbij een goede psychische nazorg gewaarborgd moet zijn. Krachtige aanmoediging van gedegen voorlichting omtrent voorbehoedsmiddelen;

c. Wettelijke regelingen naast het huwelijk, die aansluiten bij in de maatschappij levende opvattingen in de richting van andere vormen van samenleven.

3. De stormachtige economische en technische ontwikkeling in deze tijd maakt het noodzakelijk, dat doeltreffende wettelijke bepalingen in het leven worden geroepen die de individuele burger betere juridische mogelijkheden bieden om van instanties en/of personen die zijn privacy aantasten, genoegdoening te krijgen.

4. Het recht van alle werknemers om te staken, ongeacht of de staking door een erkende vakbond georganiseerd wordt of niet, moet erkend worden. De rechter moet echter een staking kunnen verbieden in geval van een duidelijke onrechtmatigheid, waarvan alleen sprake kan zijn als:

a. het beoogde doel ongeoorloofd is en/of

- b. er een onevenredigheid bestaat tussen het beoogde doel en het gebruikte middel en/of
- c. de manier waarop het middel gebruikt wordt onbehoorlijk is.

5. De meerderjarigheidsgrens dient voorlopig gehandhaafd te blijven op 21 jaar.
6. De bestrijding van de criminaliteit dient zowel een bestraffend als een preventief karakter te dragen. Voor een doelmatiger aanpak van de criminaliteit is versterking van het politieapparaat noodzakelijk. Hoge prioriteit dient te worden toegekend aan het werk van de reclassering. Meer aandacht dient te worden geschonken aan de positie van de slachtoffers van delicten.

I.B. ONDERWIJS

Preamble

Het onderwijs moet erop gericht zijn, het individu in staat te stellen, zich zijn gehele leven optimaal naar aard en vermogen in de samenleving te ontplooien. Als doelstellingen van het onderwijs dienen te worden gezien:

- ontplooiing van intellectuele, creatieve en communicatieve vermogens,
- vorming van maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef en een kritische instelling.

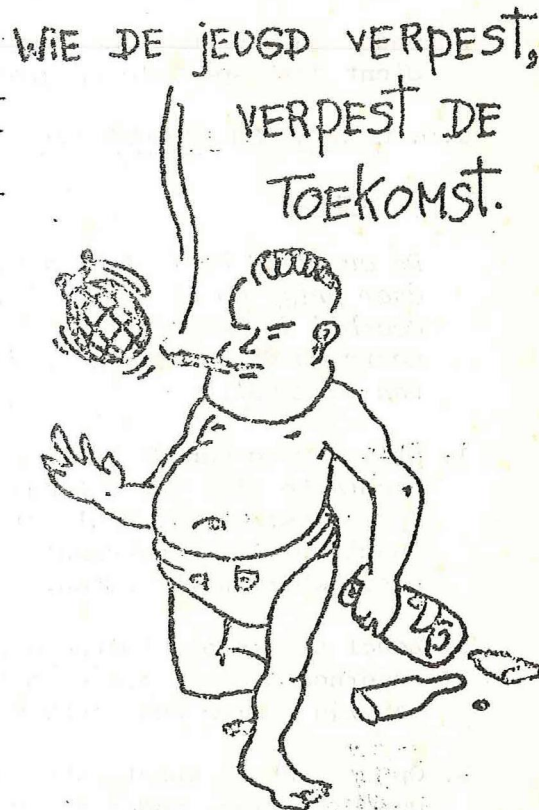
1. Het volgende wordt dan ook bepleit:
 - a. leerplicht van het 4e t/m 16e levensjaar, met de mogelijkheid, opleiding vóór het 4e levensjaar te doen plaatsvinden in kinderdagverblijven,
 - b. verlaging van de leerlingenschaal,
 - c. meer aandacht voor het individu in het onderwijs,
 - d. verbetering van de opleiding van en voortdurende her- en bijscholing van onderwijskrachten,
 - e. verlening van extra faciliteiten aan scholen in sociaal zwakke regio's en wijken,
 - f. oprichting van gewestelijke en/of stedelijke onderwijskundige centra voor onderwijs- en leerlingenbegeleiding.
 - g. meer aandacht voor z.g. "éducation permanente", vooral door gebruik te maken van radio en televisie,
 - h. het betrekken van de ouders bij de interne besluitvorming van scholen, vooral via schoolraden,
 - i. inpassing in het leerplan van creatieve en staatsburgerlijke vorming, sport en seksuele voorlichting.

2. Voortgezet onderwijs

De ervaringen met de Mammoetwet zullen moeten worden onderzocht met het doel, mogelijke verbeteringen aan te brengen op die punten, waar de uitvoering van die wet gefaald heeft. Er mag geëxperimenteerd worden met andere vormen. De overheid dient meer aandacht te schenken aan het achtergestelde avondonderwijs, opdat ieder zich alsnog zo veel mogelijk naar aard en capaciteit kan ontplooien.

3. Tertiair onderwijs

- a. Bij de herstructurering van het tertiair onderwijs dient te worden uitgegaan van de noodzaak tot integratie van wetenschappelijk onderwijs

en hoger beroepsonderwijs in één tertiair onderwijssysteem. Binnen dit tertiair onderwijssysteem moeten er ruime mogelijkheden tot variatie bestaan. V volledige scheiding tussen puur wetenschappelijke en beroepsopleidingen wordt verworpen.

- b. Een numerus clausus en soortgelijke beperkende maatregelen zijn ongewenst. Verkorting van de studieduur is ongewenst. Herstructurering en herprogrammering kunnen leiden tot verbetering van het tertiair onderwijs.
- c. Principieel moet het beginsel van financiële onafhankelijkheid van de student van zijn ouders worden aanvaard. Daartoe is een systeem van persoonlijke studieleningen het meest wenselijk, mits de terugbetaling is gebonden aan een percentage van het latere inkomen van de betrokkene.
- d. Ten aanzien van de interne democratisering van het wetenschappelijk onderwijs biedt de Wet Universitaire Bestuursbervormingen 1970 een voorlopig uitgangspunt; het experimenteel karakter van deze wet dient zeer ruim geïnterpreteerd te worden, in die zin dat experimenten worden aangemoedigd.

I.C. WERKENDE JONGEREN

1. De vorming van werkende jongeren verdient hoge prioriteit.
2. Verplicht partieel onderwijs tot 18 jaar, waarbij naast algemene vorming ook meer beroepsgericht onderwijs plaats heeft, is noodzakelijk.
3. De kosten die uit dit onderwijs voor het bedrijfsleven voortvloeien, moeten door de overheid vergoed worden.
4. Dit onderwijssysteem moet een optimale betrokkenheid van de leerlingen waarborgen, opdat die dit onderwijs als zinvol ervaren.
5. Onder andere omdat de jeugdwerkloosheid in hoge mate demoraliserend is, verdient deze speciale en grotere aandacht van de overheid.

I.D. CULTUUR EN COMMUNICATIE

Preambule

De overheid heeft tot taak, knoortbittingen om te moedigen en mensen die daar prijs op stellen met allerlei cultuurvormen in aanraking te brengen, waarbij de belangstelling vanuit de maatschappij voor datgene wat door kunstenaars wordt gemaakt niet de enige graadmeter mag zijn bij de waardebeoordeling van de kunst.

1. Stimulering van de vrije creativiteit van alle mensen dient de basisgedachte te zijn van het kunstbeleid. Hiervoor moeten talrijke voorzieningen worden getroffen, zoals uitleeninstellingen, vrije academies, bezoldigde functies voor kunstenaars aan op te richten wijk- en ontmoetingscentra, en beschikbare werkruimten.
2. Zowel binnen als buiten het onderwijs zullen allerlei pogingen moeten worden ondernomen om de mensen met kunstuitingen vertrouwd te maken. Op langere termijn zullen kunstenaars meer bij het onderwijs betrokken moeten worden.
3. Op te richten kunstcentra moeten waar mogelijk ook voor andere activiteiten geschikt zijn, zodat ze eventueel als trefcentrum kunnen dienen.
4. Binnen het beleid t.a.v. de cultuur dient veel ruimte te zijn voor experimentele activiteiten.
5. De overheid dient d.m.v. subsidies ervoor te zorgen, dat kunstenaars hun scheppende taak kunnen verrichten en dat zo veel mogelijk mensen deel kunnen hebben aan het culturele gebeuren, b.v. door verlaging van toegangsprijzen voor culturele manifestaties.

6. Het terrein van de overheidssubsidie dient zodanig afgebakend te worden, dat de verantwoordingsplicht en de financiële lasten ondergebracht zijn bij die overheid, onder welke de betreffende subsidie ressorteert.
7. Filmkeuring en toneelcensuur moeten worden omgezet in een indicatieplicht van het karakter van het gebodene.

8. Pers

Vrijheid en onafhankelijkheid van de pers dienen gewaarborgd te zijn. Om de culturele en politieke verscheidenheid van de pers in stand te houden, kan het nodig zijn, dat de overheid vorm van actieve steun verleent. Deze steun dient te zijn gebaseerd op een algemene, wettelijke maatregel, en dient door een onafhankelijke instantie te worden toegepast. Bij voorkeur echter moet de overheid de pers indirect steunen, b.v. door verlaging van de posttarieven of subsidie op papier.

9. Omroep

- a. De omroepwet dient grondig herzien te worden.
- b. Het stelsel van omroepverenigingen waarborgt een verscheidenheid aan informatie.
- c. Officiële erkenning van het lidmaatschap van een omroepvereniging mag niet beperkt blijven tot het gezinshoofd dat de omroepbijdrage betaald heeft.
- d. Het aandeel van de N.O.S. in de totale zendtijd dient drastisch beperkt te worden.
- e. In de Omroepwet dient de mogelijkheid gecreëerd te worden voor een Veronica-achtig programma op één van de radiozenders.

II. B E S L U I T V O R M I N G V A N D E O V E R H E I D

II.A. WERKING VAN DE DEMOCRATIE

1. De Koning benoemt de formateur. De Tweede Kamer kan een voordracht opstellen voor een te benoemen formateur.
2. Stembusakkoorden kunnen ter bevordering van de politieke duidelijkheid nuttig zijn.
3. De Tweede Kamer dient te beschikken over fractiebureaus, terwijl tevens meer assistentie voor de kamerleden afzonderlijk gewenst is.
4. De volksvertegenwoordiging moet een zo zuiver mogelijke afspiegeling geven van de verschillende opvattingen. Daarom dient een evenredige vertegenwoordiging gehandhaafd te blijven en geen kiesdrempel hoger dan de kiesdeler te worden ingevoerd.
5. Veranderingen in het kiesstelsel zullen niet leiden tot een betere vorm van democratie, zolang de motivatie van de individuele burger niet groter is. Deze motivatie blijkt praktisch onmogelijk door stimulatie vergroot te kunnen worden.
6. Het houden van referenda dient mogelijk te zijn.
7. Er dient zo spoedig mogelijk een onafhankelijke ombudsman te worden aangesteld, van wie de onafhankelijke positie vergelijkbaar is met die van rechters.
8. Teneinde de democratie op gemeentelijk en provinciaal niveau optimaal

te laten functioneren, verdienen afspiegelingscolleges sterk de voorkeur.

9. Benoeming van de burgemeester verdient de voorkeur boven verkiezing, maar de Commissaris des Konings dient wel de gemeenteraad te raadplegen m.b.t. de kwaliteiten, die de gemeente van de te benoemen burgemeester vraagt. Bij gebleken ongeschiktheid dient de burgemeester niet voor herbenoeming in aanmerking te komen.

II.B. BESTUURLIJKE INDELING

1. Onze dynamische samenleving eist een wijziging van de gemeentelijke en provinciale indeling. Het aantal kleine gemeenten dient te worden ingekrompen, daar de bestaande gemeentelijke diensten onvoldoende zijn toegerust voor aanpak van de problemen van de ruimtelijke ordening en leefmilieu. Binnen de aldus vergrote en binnen bestaande grote gemeenten dienen dorps- en wijkraden te komen met duidelijk afgebakende en reële bevoegdheden.
2. Bij het toewijzen van overheidstaken aan de verschillende bestuurslagen dient het streven naar decentralisatie voorop te staan, o.a. omdat door territoriale en functionele decentralisatie de betrokkenheid van de burgers bij het bestuur kanden worden vergroot.

II.C. PLANNING

1. Het overheidsbeleid dient gebaseerd te zijn op planning in drie fasen, nl. op lange, middellange en korte termijn.
2. Deze planning dient zich te kenmerken door soepelheid en dient o.a. een prioriteitenschema en een investeringsplan te omvatten.
3. Het voeren van een z.g. structuurbeleid verdient aanbeveling. Hierbij dient prioriteit te worden gegeven aan investeringen in sectoren:
 - a. die passen in een betere internationale arbeidsverdeling,
 - b. die gericht zijn op recycling, behoud van het milieu en/of een zuinig beheer van de natuurlijke hulpbronnen.
4. Waar mogelijk dienen minder noodzakelijke overheidstaken te worden afgebouwd, o.a. om de als prioriteit gestelde overheidstaken naar behoren te kunnen vervullen. Bestaande overheidstaken en de uitvoering ervan dienen voortdurend op noodzakelijkheid en efficiëntie getoetst te worden.
5. Door de toenemende gecompliceerdheid van onze samenleving is een planning op vele gebieden in onderlinge samenhang noodzakelijk. Bij deze z.g. integrale planning dient meer rekening te worden gehouden met de wensen van de bevolking.
6. Integrale planning dient samen te gaan met een gerichte decentralisatie van de besluitvorming in de samenleving.
7. Verder dient integrale planning in te houden:
 - a. het opzetten van meerjarenrichtlijnen voor de begroting,
 - b. onderwijsplanning op lange termijn,
 - c. het rekening houden van de overheid met het belang van bevolkingsspreiding,
 - d. veelvuldiger gebruik door de overheid van de haar ter beschikking staande middelen om het kapitaal regionaal en mondiaal beter te spreiden, al is in eerste instantie het marktmechanisme het meest aangewezen systeem voor de distributie van zowel consumptie- als investeringsgoederen,
 - e. het in rekening brengen van sociale kosten,
 - f. een financiële planning, die aan belangstellenden, zoals gemeenten, het bedrijfsleven en de rijksoverheid, een zo goed mogelijk beeld geeft van

de te verwachten ruimte op de kapitaalmarkt.

III. L E E F B A A R H E I D

III.A. GEZONDHEIDSZORG

Preamble

Een goede lichamelijke en geestelijke gezondheid is het belangrijkste bezit waarover een mens kan beschikken.

De kosten van de gezondheidszorg hebben de laatste jaren een dermate explosieve groei vertoond, dat een grondige bezinning noodzakelijk is.

1. Nationalisering van de gezondheidszorg wordt verworpen.
2. Er dient meer nadruk gelegd te worden op de z.g. eerstelijnsgezondheidszorg : meer poliklinische en minder klinische behandeling.
3. De overheid dient de ontwikkeling van gezondheidscentra en groepspraktijken te stimuleren.
4. Er dient meer samenwerking te komen tussen regionale ziekenhuizen, o.a. om doublures in aanschaf van dure apparatuur te voorkomen.
5. Er dient een meerjarenplanning te komen t.a.v. de bouw en uitbreiding van ziekenhuizen en verpleegtehuizen.
6. Nauwkeurig toezicht op de doelmatigheid van het opname- en ontslagbeleid in ziekenhuizen en het voorschrijven en gebruik van genees- en verbandmiddelen is gewenst.
7. Meer overheidssteun voor onderzoek naar de oorzaken van en voor de preventie van de z.g. welvaartsziekten is gewenst.
8. Grootscheepse voorlichting t.a.v. het gebruik van alle soorten drugs is dringend gewenst, alsmede instelling van meer opvangcentra voor degenen voor wie hun druggebruik een probleem is geworden.

III.B. SPORT

Preamble

Bij de bepaling van het sportbeleid dienen de volgende aspecten onderscheiden te worden:

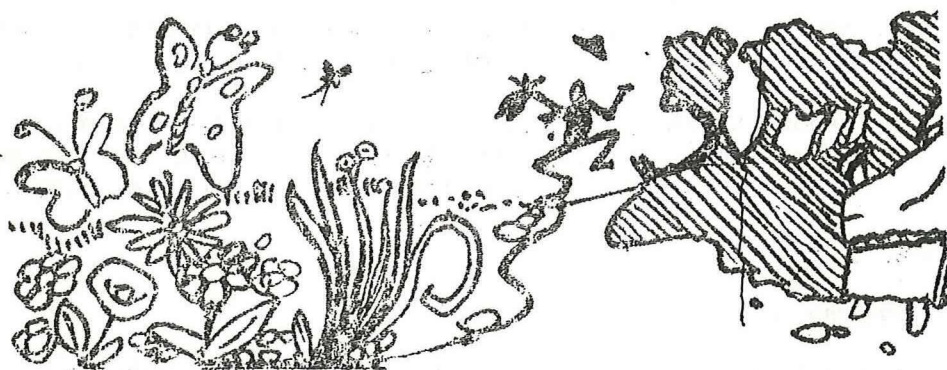
- a. gezondheid (lichamelijke activiteit is van belang voor een goede gezondheid),
- b. vrijetijdsbesteding:
 - actief (zelf sport beoefenen)
 - passief (kijken/luisteren naar (verslaggeving van) sportgebeurtenissen,
- c. topsport, met als facetten:
 - sport als beroep,
 - topsport als attractie (dus als passieve recreatie),
 - topsport als propaganda voor de actieve sportbeoefening,
 - de ambassadeursfunctie die topsporters voor Nederland vervullen.
1. Er dient een bewindsman te komen voor sportzaken en lichamelijke opvoeding teneinde de versnippering van de belangenbehartiging van de

sport bij de rijksoverheid tegen te gaan.

2. Er dient een meerjarenplan te komen teneinde het tekort aan sportaccomodaties op te heffen. Tevens dient er een soepelere subsidieregeling te komen van de rijksoverheid voor de financiering van nieuwe accommodaties.
3. In kleine plaatsen, waar de bouw van specifieke sportaccomodaties financieel niet haalbaar is, dient als alternatief de mogelijkheid van een multifunctioneel dorps huis overwogen te worden.
4. De overheid dient de opleiding en aanstelling van beroepskader in de sportwereld krachtig te stimuleren.
5. Er dient een wettelijk sponsorreglement te komen, waaraan officiële overeenkomsten tussen sportverenigingen en sponsors moeten voldoen.
6. Er dient een nationaal instituut voor sportgeneeskunde te komen, verbonden aan één of enige universiteiten, met daaronder regionale sportmedische centra en subcentra, dat zich bezig gaat houden met de medische begeleiding van sportlieden en met research en onderwijs op het gebied van de sportgeneeskunde.
7. Sportmedische behandeling dient in het ziekenfondspakket te worden opgenomen.
8. De bestaande sportaccomodaties dienen zoveel mogelijk ook voor de ongeorganiseerde recreatieve sportbeoefening buiten verenigingsverband - mits onder voldoende toezicht - beschikbaar gesteld te worden.

I. C. NATUURBESCHERMING EN RECREATIE

1. Natuurbescherming en landschapsinrichting zijn van dermate groot belang, dat de landbouw hier zo veel mogelijk rekening mee dient te houden. In bepaalde delen van Nederland betekent dit een beperking van de produktiemogelijkheden van de landbouw. De schade die daarvan het gevolg is moet door de overheid vergoed worden.
2. Waar de natuurbescherming en recreatie met elkaar strijden, moet een zorgvuldige afweging van de strijdige belangen plaatsvinden.
3. De redenen om de Waddenzee in te polderen wegen niet op tegen zijn functie als zeldzaam natuurgebied.
4. De overheid dient regelend op te treden i.v.m. de toenemende behoefte aan recreatieruimte.

III.D. MILIEUBEHEER

1. Er moet een nationaal en internationaal beleid ontwikkeld worden t.a.v. de mens en zijn milieu. Hoofdelementen daarvan dienen te zijn:
 - a. verbetering en uitbreiding van de nationale en internationale wetgeving op dit gebied,
 - b. verandering van de mentaliteit t.a.v. verbruiks-goederen en afval door het bevorderen van maatregelen die zijn gericht op het weer in omloop brengen van deze zaken (recycling),
 - c. een integrale planning bij de beleidsbepaling en -uitvoering.
2. De rijksoverheid moet zelf opdrachten tot research op het gebied van milieubeheer geven.
3. In beginsel moeten de kosten van de bestrijding van de vervuiling door de vervuiler worden gedragen.
4. Zolang maatregelen tegen milieuvervuiling voor onze industrie kostprijsverhogend werken ten opzichte van het buitenland, dienen in verband hiermede subsidiemaatregelen in het leven te worden geroepen, die gefinancierd moeten worden uit een door de E.G. te stichten fonds.

III.E. RUIMTELIJKE ORDENING EN WONINGBOUW

Preamble

Van het grootste belang voor het welzijn van de individuele mens is het leefmilieu, dat de mens weliswaar zelf creëert, doch dat op zijn beurt weer de mens beïnvloedt.

1. Bij het ruimtelijke-orderingsbeleid dient het volgende centraal te staan:
 - a. ontwikkeling van de grote steden (met name in de Randstad) tot optimaal functionerende centra van veelsoortige activiteiten,
 - b. het "groen" houden van de grote open ruimtes in ons land, en wel zoveel mogelijk in hun landelijke staat,
 - c. ontwikkeling van de noordelijke, oostelijke en zuidelijke regio's, zonder dat aan essentiële functies van de Randstad voor ons land afbreuk wordt gedaan,
 - d. integratie van het verkeersbeleid in het totaal van de ruimtelijke ordening, gericht op bevordering van een goed openbaar vervoer,
 - e. sterke aandacht voor het instrumentarium van ruimtelijke ordening, zodat beleidsvoornemens ook werkelijk praktische vorm krijgen.
2. Essentieel zijn: een levendig stadscentrum, recreatieve voorzieningen, speelgelegenheid voor kinderen, niet te grote afstanden naar het werk, winkels en andere voorzieningen en een beperkte standsomvang, waarbij aandacht moet worden besteed aan kleinschaligheid van de bouw.

3. Bij het stadsvernieuwingsbeleid dient handhaving van de woonfunctie centraal te staan. Woningverbetering heeft voorkeur boven afbraak van oude woningen, zolang dat bouwtechnisch nog verantwoord is. Monumentenzorg en bevordering van goed openbaar vervoer verdienen prioriteit. Ook moet speciale aandacht worden besteed aan de belangen van kleinbedrijf en middenstand.
4. De groei van bevolkingskernen met een uitgesproken plattelandskarakter mag niet langer meer worden gestimuleerd.
5. Nu reeds dient op grote schaal bos te worden geplant rondom toekomstige industriegebieden, opdat woon- en werkgebieden door z.g. groenvoorzieningen van elkaar zijn gescheiden.
6. Bij de ruimtelijke ordening dienen kunstenaars en milieudeskundigen ingeschakeld te worden om een zo aangenaam mogelijk leefmilieu te scheppen.
7. Bij de voorbereiding van bestemmings- en stadsvernieuwingsplannen dient al in een zo vroeg mogelijk stadium inspraak te worden gehouden.
8. Er moet zo snel mogelijk gestreefd worden naar coördinatie van het ruimtelijke-ordeningsbeleid in Westeuropese verband.

Woningbouw

9. Hoewel de kwantitatieve woningnood in ons land voor een groot deel is opgelost, zal ook in de toekomst een aanzienlijke woningbouw - in de vorm van zowel nieuwbouw als vernieuwingsbouw - moeten worden gerealiseerd, vooral in het Westen van Nederland en de grote steden. Hoofdelementen van het volkshuisvestingsbeleid dienen o.m. te zijn:
 - a. hoge prioriteit voor sanering en vooral verbetering van het oude woningbestand,
 - b. goede afstemming van de bouw op de specifieke behoeften van verschillende categorieën van toekomstige bewoners (flatbouw dient tot het hoogst noodzakelijke beperkt te worden).
 - c. grote aandacht voor de kwaliteit van de woning en de woonomgeving, met name ook voor de stedenbouwkundige vormgeving van de woongebieden.
10. In de huurprijzen zal de reële kostprijs en de kwaliteit tot uitdrukking moeten komen; uit hoofde van een rechtvaardige woningverdeling is een systeem van kostprijshuren, eventueel aangevuld door een stelsel van individuele huursubsidiëring, gewenst.
11. Een voortgaande huurliberalisatie, gecombineerd met een optimale ontzuimingsbescherming voor huurders, is gewenst.
12. Bij het toewijzingsbeleid dient rekening te worden gehouden met de draagkracht van de gegadigden. Zoveel mogelijk moet worden gestreefd naar integratie van alle bevolkingscategorieën.
13. Experimenten met nieuwe woonvormen moeten worden bevorderd, alsmede verspreiding van informatie daarover. In dit kader moet bouwresearch als van zowel economische als technologische en sociaal-psychologische aard worden gezien en is de mogelijkheid van gedifferentieerde systeembouw noodzakelijk.

14. Bouwvoorschriften mogen een meer recreatieve woningbouw en wijkbouw niet belemmeren.
15. Om de betrokkenheid van de bewoner(s) bij de woning te vergroten dient het eigen woningbezit krachtig gestimuleerd te worden.

III.F. VERVOER EN VERKEER

Preambule

Noodzakelijk is het opstellen van een verkeersplanning op langere termijn, geïntegreerd in het totale ruimtelijke-orderingsbeleid, die tot doel heeft, openbaar vervoer tot een aanvaardbaar alternatief te maken voor degenen die nu nog gebruik maken van eigen vervoermiddelen. In deze planning moeten de hierna volgende punten centraal staan.

1. De kwaliteit van het openbaar vervoer moet verbeterd worden door o.a. verhoging van de frequentie, aanleg van vrije banen, verhoging van het comfort en verbetering van de overige dienstverlening. Tevens dienen nieuwe mogelijkheden van openbaar vervoer onderzocht te worden.
2. Er moet betere aansluiting en samenwerking komen tussen de N.S., het streekvervoer en het gemeentelijk vervoer.
3. Het beleid van de Nederlandse Spoorwegen tot aanleg van nieuwe lijnen en bouw van nieuwe stations verdient krachtige ondersteuning. Er dient gewaakt te worden tegen het afstoten van minder rendabele lijnen.
4. Het scheppen van voldoende parkeergelegenheid bij trein- en busstations alsmede aan de rand van steden en stadscentra moet bevorderd worden.
5. Het beleid m.b.t. de aanleg van nieuwe rijkswegen en van andere doorgaande wegverbindingen dient te worden bepaald in samenhang met de doelstellingen van de ruimtelijke ordening. Massale vervoersstromen moeten voornamelijk door openbaar railvervoer worden verwerkt teneinde zeer ernstige schade aan het milieu en versnippering van de ruimte te voorkomen. Het structuurschema Rijkswegennet (1966) dient ingrijpend te worden gewijzigd.
6. Het doorgaand vrachtverkeer dient zoveel mogelijk om de bevolkingskernen heen te worden geleid.
7. Binnensteden moeten worden ontlast van overtollig autoverkeer, één

en ander in samenhang met het openbaar-vervoersbeleid. Maatregelen in dezen kunnen, afhankelijk van de situatie, variëren van optreden tegen langparkeerders tot en met afsluiting van binnensteden voor alle particulier motorrijtuigenverkeer.

8. Het gebruik van de fiets dient meer gestimuleerd te worden, o.a. door het aanleggen van meer fietspaden.

9. De verkeersveiligheid moet krachtig gestimuleerd worden.

IV. PRODUCTIE EN WERKGELEGENHEID

Preamble

Het sociaaleconomisch beleid dient gericht te zijn op:

- a. het welzijn van de bevolking,*
- b. het bevorderen van een rechtvaardige welvaartsverdeling.*

Het inzicht dat onze natuurlijke hulpbronnen niet onuitputtelijk zijn en dat we niet eindeloos voort kunnen gaan met het aantasten van het natuurlijk milieu, wint de laatste jaren steeds meer terrein. Indien men bij het bepalen van sociaaleconomisch beleid daadwerkelijk met deze nieuwe inzichten rekening wenst te houden, zal een duidelijk spanningsveld optreden tussen aan de ene kant economische groei en alles wat daarmee samenhangt en aan de andere kant de strijd tegen de aantasting van het milieu en de mogelijke uitputting van onze natuurlijke hulpbronnen. De beleidsbeslissingen t.a.v. deze problematiek op de diverse bestuurlijke niveaus zullen aldus de bestuurders voortdurend voor een keuze plaatsen. Bij deze keuze zal een zorgvuldig afwegen van de diverse aspecten geboden zijn.

IV.A. PRODUCTIE EN TECHNIEK

1. Uitgegaan dient te worden van de vrije, ondernemingswijze productie. Daar waar het particulier initiatief tekort schiet of onmogelijk is dient de overheid in te grijpen. De overheid heeft in dezen echter primair een stimulerende en geen belemmerende taak.
2. Het industriële beleid van de overheid dient niet primair te bestaan in het subsidiëren van zwakke bedrijfstakken, doch dient gericht te zijn op bevordering van research en ontwikkeling van industrieën met hoge toekomstwaarde en die welke bij uitstek geschikt zijn voor het Nederlandse industrieklimaat wat betreft werkgelegenheidssituatie, geografische ligging, milieu- en landschappelijke aspecten.
3. Het mededingingsbeleid, gericht op de verwezenlijking van een actieve concurrentie, moet worden verbeterd en wel in E.G.-verband.
4. Een grotere techn(olog)ische samenwerking in Europees verband dient te worden gestimuleerd.
5. De ontwikkeling van nieuwe aanvaardbare energiebronnen dient door de overheid gestimuleerd en eventueel zelf ter hand te worden genomen.

IV.B. WERKGELEGENHEIDS- EN REGIONAAL BELEID

1. De overheid dient te streven naar volledige werkgelegenheid. Speciale aandacht moet daarbij worden geschonken aan de jeugdwerkloosheid.
2. Voor bedrijfstakken en bedrijven die door bepaalde ontwikkelingen in verval raken dient een werkloosheid voorkomend beleid te worden gevoerd, bestaande in het scheppen van vervangende werkgelegenheid, omscholingsactiviteiten, voldoende beroepsonderwijs en actieve voorlichting over studie- en beroepsmogelijkheden.
3. De ruimtelijke en functionele mobiliteit van de werknemers moet gestimuleerd worden. Dit houdt o.a. in dat er betere mogelijkheden moeten worden gecreëerd voor her-, om- en bijscholing en dat het begrip "passende arbeid" in de sociale wetgeving mag worden aangepast aan deze mogelijkheden.
4. Indien de volledige werkgelegenheid op lange termijn in gevaar dreigt te komen, dient de overheid vermindering van de arbeidstijd in overweging te nemen. De overheid dient mede in dit verband de actieve en passieve vrijetijdsbesteding te stimuleren.
5. De regionale politiek dient er zoveel mogelijk van uit te gaan dat de werkgelegenheid naar de mens toe moet worden gebracht. Hierbij mogen zowel de noodzakelijke economische groei als de beperktheid van de hoeveelheid open ruimte niet uit het oog worden verloren. Regionale groei moet in het bijzonder worden gestimuleerd door verbetering van de infrastructuur.
6. In verband met het regionaal beleid dient wetenschappelijk onderzoek bevorderd en het resultaat hiervan toegepast te worden.
7. Bij het gebruik van kosten-batenanalyses van industriële uitbreidingen dienen sociale kosten, zoals de kosten van verkeerscongestie, milieuverontreiniging, recreatie en woningbehoefte en werkgelegenheidsaspecten van doorslaggevend belang te zijn bij beleidsbeslissingen door overheidsorganen.

IV.C. ECONOMISCHE DEMOCRATIE

1. Geleidelijk aan dienen alle mensen die betrokken zijn bij het productieproces, te werken in een democratische structuur.
2. De Wet op de Ondernemingsraden is een goede aanzet voor een democratische structuur binnen de onderneming.
3. Werknemers die binnen het bedrijf waar zij werkzaam zijn medebeslissingsrecht krijgen, moeten echter wel in zekere mate meedelen in het risico dat het bedrijf loopt.
4. De belangen van werknemers van ondernemingen waar geen ondernemingsraad is ingesteld, moeten worden behartigd door een z.g. personeelsadviescommissie, in bepaalde gevallen door de rechter.
5. De richtlijnen die de Europese Commissie heeft ontworpen m.b.t. het vennootschapsrecht dienen op zo kort mogelijke termijn te worden geëffectueerd.
6. Om te voorkomen dat via de beurs overvallen op ondernemingen worden gepleegd door bedrijven die aldus naar een monopoliepositie streven, dient de regering - in afwachting van een Europese fusie-wetgeving -

een dergelijke overval op zijn maatschappelijke merites te beoordelen en op grond van de beoordeling haar veto te kunnen uitspreken.

IV.D. LANDBOUW

Preambule

De vrij belangrijke plaats van de agrarische productie in onze nationale economie heeft niet kunnen voorkomen dat de positie van de agrarische ondernemer thans vrij slecht is. De inkomensvorming wordt in ernstige mate belemmerd door structurele problemen van de agrarische ondernemingen, die o.a. zijn veroorzaakt door de sterke stijging van de kostprijzen en de grondprijzen. Teneinde toch nog tegen redelijke prijzen te kunnen produceren zijn schaalvergrotingen en andere herstructureringsmaatregelen noodzakelijk. Deze zullen moeten resulteren in een vermindering van de agrarische beroepsbevolking, toename van de gemiddelde bedrijfsgrootte en verbetering van de marktsituatie.

1. Ten spoedigste dient ernst gemaakt te worden met de herstructurering van de landbouw. Herstructureringsmaatregelen dienen te worden genomen binnen het raam van de E.G. afspraken, teneinde concurrentievervalsing te voorkomen.
2. De harmonisatie van het landbouwbeleid in de E.G. dient zo snel mogelijk tot stand te komen. De voor de landbouw op te voeren lasten zullen in de verschillende lidstaten ook in grotere mate dan thans het geval is, op elkaar afgestemd moeten worden.
3. Er dient gezocht te worden naar een stelsel waarbij de landbouwprijzen in de E.G. weer beter aansluiten bij de wereldmarktprijzen. Indien de ontwikkeling van de prijzen van landbouwproducten achterblijft bij de kostenontwikkeling in de agrarische sector van de lidstaten, dienen er in E.G.-verband speciale prijsmaatregelen getroffen te worden.
4. Met name in E.G.-verband zal moeten worden gestreefd naar een meer op de vraag afgestemde productie van landbouwproducten, opdat overschotsituaties zo veel mogelijk tot het verleden gaan behoren en dure prijsbeschermende maatregelen uiteindelijk achterwege kunnen blijven.
5. Door een goede voorlichting moeten de mogelijkheden na eventuele bedrijfsbeëindiging zo veel mogelijk bekend worden gemaakt. Er dient een goede sociale begeleiding te zijn voor hen die de landbouw gaan verlaten. Aan hen die worden omgeschoold voor vervangende arbeid zal tijdens de omscholingsperiode een uitkering dienen te worden gegeven, die tenminste gelijk is aan het vastgestelde minimum inkomen. Speciaal voor agrariërs van 45 jaar en ouder dienen betere afvloeiingsregelingen te worden getroffen.
6. De overheid dient zich bij het bepalen van het regionale werkgelegenheidsbeleid in sterke mate te richten op gebieden met een grote afvloeiing uit land- en tuinbouw.
7. Het Ontwikkelings- en Saneringsfonds voor de Landbouw dient te worden uitgebreid in die zin, dat hieruit de afvloeiingsmaatregelen kunnen worden gefinancierd en diegenen die in de landbouw werkzaam blijven hieruit bepaalde financiële stimulansen kunnen verkrijgen om structuurverbeteringen op hun bedrijf te kunnen doorvoeren, indien het daardoor levensvatbaar wordt of blijft.
8. Bedrijfsverzorgingsdiensten, coöperatieve verenigingen ter exploita-

tie van landbouwwerktuigen en andere samenwerkingsvormen dienen door de overheid te worden gestimuleerd.

9. Grond- en pachtprizen dienen in een redelijke verhouding tot elkaar te staan.
10. Alle maatregelen van de overheid op het gebied van milieu, ruimtelijke ordening e.d. die voor de landbouw kostenverhogend of belemmerend werken, dienen te worden gecompenseerd.

V. VERDELING VAN HET NATIONAAL INKOMEN

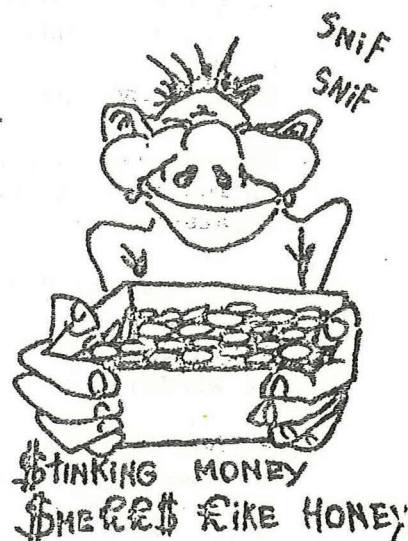
V.A. INKOMENS- EN VERMOGENSVERDELING

Preambule

De inkomenspolitiek is een onderdeel van het sociaal-economisch beleid. Bij het voeren van een inkomenspolitiek dienen de volgende doelstellingen centraal te staan:

- a. een rechtvaardiger inkomensverdeling,
- b. bestrijding van de inflatie, inflatiebestrijding is van het grootste belang, daar de inflatie met name enkele zwakke groepen treft en de concurrentiepositie van Nederland aantast.

Dit betekent dat in de praktijk een loonpolitiek alleen niet voldoende is, maar dat daarnaast ook een inkomenspolitiek gevoerd dient te worden t.a.v. de andere inkomenscomponenten.

1. Inkomensverschillen zijn acceptabel, voorzover deze voortvloeien uit inspannings-, capaciteits- en vermogensverschillen. Voor eenieder, man of vrouw, jongere of volwassene, dient bij kwalitatief en kwantitatief gelijk werk in principe een gelijke beloning van toepassing te zijn.
2. Met het oog op de afnemende bereidheid om laag gekwalificeerd werk te verrichten zullen de arbeidsvoorwaarden voor dit werk aangepast moeten worden.
3. In de huidige situatie dient de overheid in samenwerking met de sociale partners een actieve loon- en prijspolitiek te voeren. De loonstijging mag de arbeidsproductiviteitsstijging niet te boven gaan, dit met inachtneming van de prijsstijging en de ontwikkeling in andere E.G.-landen. Voor zover de loonstijging de arbeidsproductiviteitsstijging te boven gaat, zal deze in de prijzen mogen worden doorberekend, uiteraard met inachtneming van de eventuele stijging van de andere prijsbepalende componenten.
4. Bezitsvorming moet onder brede lagen van de bevolking worden gestimuleerd door o.a. winstdeling in de vorm van aandelen, een vorm van vermogensaanwasdeling, spaarloon en bevordering van het eigen woningbezit.

V.B. OVERHEIDSMIDDELEN

1. Ten aanzien van uitbreiding van bestedingen in de collectieve sfeer ten koste van die in de private sfeer moet de grootst mogelijke voorzichtigheid worden betracht.
2. De middelen voor het aanpakken van nieuwe en het uitbreiden van bestaande overheidstaken kunnen o.a. worden vrijgemaakt door:
 - a. afbouw en afstoting van niet meer noodzakelijke overheids-taken,
 - b. verhoging van de efficiëntie waarmee de middelen worden aange-wend (Er zal een onderzoek moeten worden ingesteld naar de mo-gelijkheden van het toedelen van middelen aan overheidsinstel-lingen op een andere dan budgetbasis).
 - c. groei van de belastingopbrengsten die voortvloeit uit de jaar-lijkse trendmatige stijging van het reëel nationaal inkomen,
 - d. stijging van de opbrengsten van de indirecte belastingen.
3. De heffingen van de verschillende belastingen, met name de loon- en inkomstenbelasting, moeten duidelijk en zo eenvoudig mogelijk plaatsvinden.
4. Belastingontduiking dient te worden tegengegaan.
5. Inflatiecorrectie dient blijvend op de loon- en inkomstenbelasting te worden toegepast.
6. a. Aan de minder draagkrachtige bevolkingsgroepen dient men tege-moet te komen door het geleidelijk optrekken van het belasting-vrije inkomen.
- b. Met de bijzondere positie van de middengroepen dient meer reke-ning te worden gehouden.
- c. Verhoging van de directe belastingen in de hoge inkomensklassen de vermogensbelasting en de vennootschapsbelasting zijn, gezien de mogelijkheid van kapitaalvlucht en het scheppen van een slecht ondernemersklimaat, slechts op zeer beperkte schaal mogelijk.
7. De extra belasting op inkomsten uit overuren en bijverdiensten dienen te verdwijnen.
8. De verzwaarde belastingdruk op ongehuwden dient te worden opgeheven.
9. Inkomen uit vermogen van man en vrouw dienen fiscaal gescheiden te worden. Het belastingvrije inkomen dient voor man en vrouw gelijk te zijn.
10. a. Belastingen, geheven op schenkingen en erfstellingen aan personen in de z.g. opgaande of nederdalende linie mogen niet verder worden ver-hoogd.
- b. Het vrij te schenken bedrag van ouders aan kinderen dient te worden verhoogd.
- c. Er zal onderzocht moeten worden welke maatregelen mogelijk zijn, indien bedrijfsovername door successierechten bemoeilijkt wordt.
11. In het kader van de belastingharmonisatie binnen de E.G. zal een ver-

schuiving van de directe naar de indirecte belastingen onvermijdelijk zijn, hetgeen een beperkte verhoging van de B.T.W.- tarieven inhoudt. Tevens zal men moeten komen tot een verdere uitbouw van de differentiatie van de B.T.W.- tarieven, op basis van de mate waarin goederen primaire levensbehoeften genoemd mogen worden. Het verdient aanbeveling, accijns te heffen als een vast bedrag per hoeveelheid produkt. Accijnsheffing mag niet eenzijdig op bepaalde produkten geschieden.

12. De milieuvervuilende werking van produktieprocessen en produkten moet worden doorberekend in de consumptieprijs, wat kan geschieden d.m.v. een speciale heffing daarop. De opbrengst van die heffing zal niet op andere wijze aangewend mogen worden dan om milieuverontreiniging tegen te gaan. Particulieren zullen ook milieubelasting moeten betalen, die gerelateerd is aan de gezinsgrootte.
13. De gemeentelijke financiën dienen relatief minstens even snel te groeien als de totale rijksontvangsten, waarbij naar verdeelsleutels dient te worden gezocht die mede een voor elke gemeente passend planologisch beleid realiseerbaar maken.

V.C. SOCIAAL BELEID

1. Het sociale verzekeringswezen moet gestandaardiseerd worden. De sociale verzekeringen dienen op iedereen, dus ook niet-loontrekken, van toepassing gemaakt worden. Bij het toepassen van bepaalde sociale verzekeringen dient een maximum inkomensgrens gehandhaafd te blijven.
2. De positie van man en vrouw op het gebied van sociale voorzieningen dient gelijk te zijn.

3. Misbruik van de sociale voorzieningen dient voorkomen en strafbaar gesteld te worden. Er zullen in deze voorzieningen voldoende waarborgen ingebouwd moeten worden om oneigenlijk gebruik hiervan tegen te gaan.
4. De kinderbijslag en de kinderaf-trek dienen in fasen te worden afgebouwd. Zolang dit niet is gerealiseerd, moeten zelfstandigen kinderbijslag vanaf het eerste kind ontvangen. Compensatie voor het wegvallen van dit extra inkomen voor de lagere inkomensgroepen moet worden gezocht in een op redelijk peil brengen van het minimum inkomen.

SOCIAAL zijn kan
ZONDER socialist te zijn

5. Een dient een beperkt eigen risico per consult van een huisarts ingevoerd te worden. Dit eigen risico dient aan een bepaald maximum per jaar gebonden te zijn.
6. Aan de serviceverlening en huisvesting van bejaarden moet grote aandacht worden besteed. De eigen financiële bijdrage van de bejaarden hierin dient volgens een gematigd progressief stelsel te geschieden.
7. In het kader van een middenstandsbeleid dienen de bedragen die belastingvrij voor de ouderdagvoorziening gereserveerd kunnen worden, tot een redelijk peil opgetrokken te worden.
8. Iedere Nederlander dient W.A.- verzekerd te zijn.

B U I T E N L A N D

=====

VI. FUNDAMENTEN VAN HET BUITENLANDS BELEID

VI.A. UITGANGSPUNTEN

Preambule buitenlands beleid

Buitenlandse politiek dient gericht te zijn op:

- a. het bevorderen van vrede en veiligheid in de wereld,
- b. het tot stand komen van een wereldrechtsorde,
- c. het tot stand komen van een sociaaleconomisch rechtvaardige wereldorde,
- d. het bevorderen van welzijn en leefbaarheid in de gehele wereld.

Buitenlandse politiek zal tot stand moeten komen door een zorgvuldige afweging van politieke en economische overwegingen en mag niet bestaan in een dogmatisch hanteren van politieke principes.

Bij het verwezenlijken van de doelstellingen van de buitenlandse politiek dient hechte samenwerking met gelijkgezinde landen te worden nagestreefd.

Nader uitgewerkt betekent dit o.a.:

1. Het zelfbeschikkingsrecht van alle volken met als uiteindelijk doel een vorm van democratische besluitvorming dient te worden gewaarborgd.
2. Al kan in principe het bestaan van een bevrijdingsorganisatie gerechtvaardigd zijn, het al dan niet beheersen van gebieden door z.g. "bevrijdingsbewegingen" dient niet gezien te worden als een garantie voor een rechtvaardiger samenleving. Het aantal dezer bewegingen en hun onderlinge en/of interne verdeeldheid zijn daar de aanwijzingen voor.
3. Getracht moet worden, landen meer politieke en economische onafhankelijkheid te geven.
4. Nederland dient elk land dat bewust poogt een voor dat land geëigende vorm van democratie te handhaven of te vinden, actief te steunen.
5. Racistische trekken in regimes dienen ten scherpste te worden afgekeurd.

VI.B. VERENIGDE NATIES

1. De V.N. kunnen een krachtig instrument vormen voor het streven naar een wereldrechtsorde. Hiertoe dienen zij voor de lidstaten bindende regels te kunnen opstellen.
2. Het Internationale Hof dient afdwingbare rechtsmacht te krijgen m.b.t. alle lidstaten.
3. Via diplomatieke weg moet er naar gestreefd worden dat alle landen in de V.N. en de daarmee verbonden organisaties blijven. In principe mag geen enkel land worden uitgestoten.
4. Er zal gezocht moeten worden naar een billijker verdeelsleutel voor de stemverhouding in de Algemene Vergadering. Het inwoneraantal moet daarbij betrokken worden als criterium.
5. De V.N. moeten komen tot een verdrag ter garanderen van de naleving van de Iniversele Verklaring van de Rechten van de Mens.
6. Nederland dient krachtig te protesteren bij de betrokken regeringen in de V.N. tegen martelingen en onderdrukking.
7. Er dienen binnen de V.N. bindende afspraken te worden gemaakt tussen alle lidstaten teneinde terreur, gijzeling en kaping effectief te kunnen bestrijden.
8. In het kader van de V.N. dient voorkomen te worden dat interne conflicten in de Derde Wereld zich ontwikkelen tot een belangenstrijd tussen de supermachten.

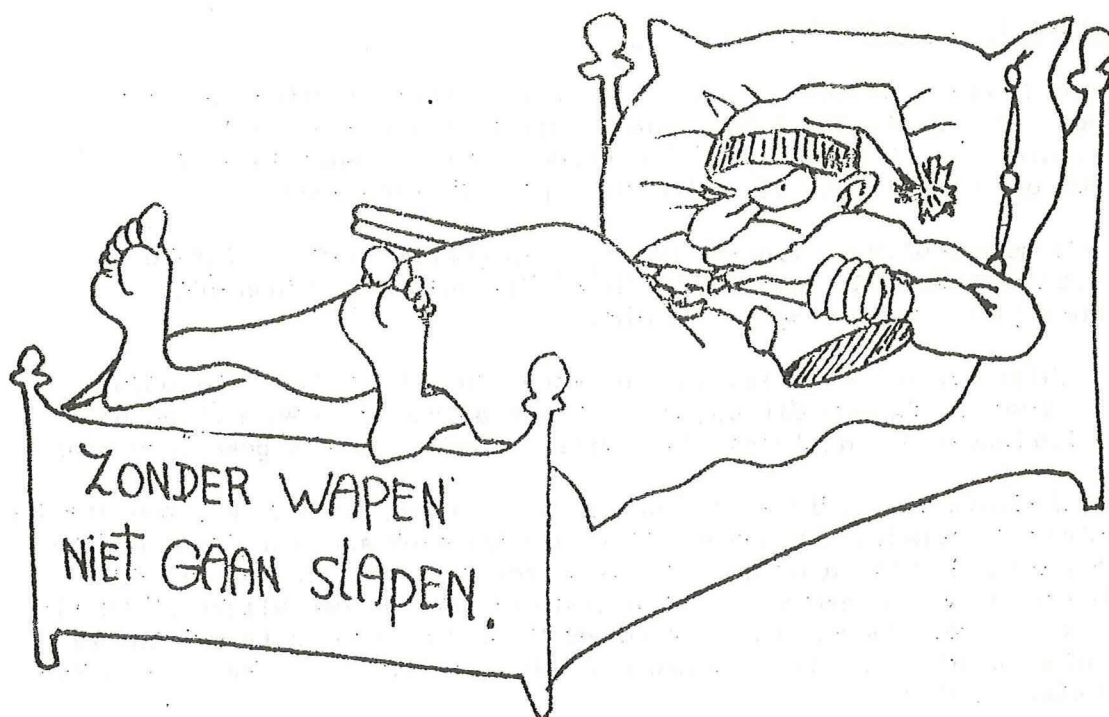
VI.C. WERELD-OVERLEVING

De problematiek rond de dreigende schaarste van grondstoffen en energie, de overbevolking, de armoede en de vervuiling van de wereld moet als één geheel worden gezien en op de wereldschaal worden aangepakt.

Dat wil niet zeggen, dat individuele landen ontslagen zijn van hun morele verplichting zelf reeds het één en ander te doen en samenwerking te zoeken met andere landen. Nederland dient dan ook:

- a. in ruime mate middelen ter beschikking te stellen voor onderzoek dat tot inzicht in deze materie kan leiden (Club van Rome etc.),

militairen die in geval van een militair conflict ingezet (zouden) worden.

2. Gegeven de beperkte (financiële) middelen en de noodzaak van een kwalitatief goed ontwikkeld defensieapparaat, is meer coördinatie in NAVO-verband noodzakelijk, vooral t.a.v. taakverdeling van materiaal-aanschaf, -ontwikkeling en -productie.
3. Efficiëntie binnen de krijgsmacht dient sterk bevorderd te worden.
4. De tenuitvoerlegging van de algemene mannen-dienstplicht heeft een dermate selectief karakter, dat zij bijdraagt aan een gebrek aan motivatie bij de opgeroepen dienstplichtige militairen. Daarom zal een vervangende dienstplicht moeten worden ingevoerd voor mannen, en tevens de broederdienst moeten worden afgeschaft.
5. Onderzocht dient te worden of in vredetijd de militaire rechtspraak in de gewone rechtspleging kan worden geïntegreerd door de instelling van een militaire strafkamer met een civiele meerderheid. Deze militaire strafkamer dient in haar rechtsmacht beperkt te zijn tot delicten als omschreven in het Wetboek Militair Strafrecht.
6. Het is wenselijk dat er op lange termijn een beroepsleger komt. Mede in dit verband moeten beroepsfuncties in de krijgsmacht aantrekkelijk gemaakt worden.
7. Vervanging van materieel dient in principe geleidelijk plaats te vinden.
8. Het is niet juist om de defensie-inspanning te koppelen aan een percentage van het nationaal inkomen. Op de defensiebegroting dient een splitsing te worden gemaakt tussen eigenlijke en oneigenlijke defensielasten.

VIII. EUROPESE GEMEENSCHAP

VIII.A. ALGEMENE EUROPESE BEWUSTWORDING

1. Het Europese belang moet meer dan tot nu toe prioriteit krijgen boven het nationale belang van de afzonderlijke lidstaten. Er dient krachtig gestreefd te worden naar een Europese eenheid, ook op monetair gebied, gebaseerd op het Verdrag van Rome.
2. Informatie-uitwisseling dient krachtig gestimuleerd te worden, met name onder de jongeren. Hiertoe dienen betere financiële mogelijkheden geschapen te worden.
3. Rechtstreekse verkiezing van de leden van het Europese Parlement is gewenst. Zolang dit nog niet is gerealiseerd, moet althans de Nederlandse delegatie van dit parlement rechtstreeks gekozen worden.
4. De besluitvorming in de Ministerraad dient bij meerderheid van stemmen plaats te vinden. De bevoegdheden van het Europese Parlement moeten aanzienlijk worden uitgebreid, o.a. met het recht van initiatief, het recht van amendement en een budgetrecht van werkelijke betekenis. Ook de bevoegdheden van de Europese Commissie dienen te worden verruimd in die zin, dat de Commissie meer het karakter van een politiek lichaam krijgt.

VIII.B. LEEFBAARHEID

"Zolang maatregelen tegen milieuvervuiling voor onze industrie kostprijsverhogend werken ten opzichte van het buitenland, dienen in verband hiermede subsidiemaatregelen in het leven te worden geroepen, die gefinancierd moeten worden uit een door de E.G. te stichten fonds", aldus III.D.4.

Gewezen kan worden op o.a. III.D.1 en III.E.8. .

VIII.C. PRODUKTIE EN WERKGELEGENHEID

Produktie en techniek

1. Het mededingingsbeleid, gericht op de verwezenlijking van een actieve concurrentie, moet worden verbeterd en wel in E.G.-verband.
2. De E.G.-landen moeten een gezamenlijke energiepolitiek voeren.

Gewezen kan worden op o.a. IV.A.4. .

Werkgelegenheids- en regionaals beleid

Gewezen kan worden op o.a. IV.B.2., IV.B.5. en IV.B.6. .

Economische Democratie

3. De richtlijnen die de Europese Commissie heeft ontworpen m.b.t. het vennootschapsrecht dienen op zo kort mogelijke termijn ge-effectueerd.

Gewezen kan worden op o.a. IV.C.1. en IV.C.6. .

Landbouw

4. Ten spoedigste dient ernst te worden gemaakt met de herstructurering van de landbouw. Herstructureringsmaatregelen dienen te worden genomen binnen het raam van de E.G.-afspraken, teneinde concurrentievervalsing te voorkomen.
5. De harmonisatie van het landbouwbeleid in de E.G. dient zo snel mogelijk tot stand te komen. De voor de landbouw op te voeren lasten zullen in de verschillende lidstaten ook in grotere mate dan thans het geval is, op elkaar afgestemd moeten worden.
6. Er dient gezocht te worden naar een stelsel waarbij de landbouwprijzen in de E.G. weer beter aansluiten bij de wereldmarktprijzen. Indien de ontwikkeling van de prijzen van landbouwprodukten achterblijft bij de kostenontwikkeling in de agrarische sector van de lidstaten, dienen er in E.G.-verband speciale prijsmaatregelen te worden getroffen.

"Met name in E.G.-verband zal moeten worden gestreefd naar een meer op de vraag afgestemde produktie van landbouwprodukten, opdat overschotsituaties zo veel mogelijk tot het verleden gaan behoren en dure prijsbeschermende maatregelen uiteindelijk achterwege kunnen blijven", aldus IV.D.4. .

Gewezen kan verder worden op o.a. IV.D.5., IV.D.6., IV.D.9. en IV.D.10. .

VIII.D. FUNDAMENTEN VAN HET EXTERNE BELEID

Gewezen wordt op VI.A., in het bijzonder de punten c., d. en 3., en de eerste twee zinnen van VI.C. .

VIII.E. VREDE EN VEILIGHEID

"Een eigen Europees kernwapen wordt van de hand gewezen", aldus VIII.B.4. .

VIII.F. GEMEENSCHAPPELIJKE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

1. De landen van de E.G. moeten een gezamenlijke politiek voeren t.a.v. de ontwikkelingslanden. De E.G. dient zich bewust te zijn van haar taak t.a.v. ontwikkelingshulp.

"In de lijn van een rechtvaardiger internationale welvaartsverdeling behoren produktieprocessen die relatief goedkoper plaats kunnen vinden in de ontwikkelingslanden, daar te worden uitgevoerd", aldus IX.A.5. .

2. Grondstoffenprijzen dienen zo veel mogelijk te worden gestabiliseerd. Tolmuren moeten, waar mogelijk, worden geslecht.

Gewezen kan verdeeld worden op o.a. IX.A.2., 3., 4., 7., 8., 9. en 10. .

IX. HULP AAN ONTWIKKELINGSLANDEN.

IX.A. ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

1. Nederland zal een hoge prioriteit aan de ontwikkelingssamenwerking moeten geven in de vorm van een ontwikkelingsbeleid, gebaseerd op meerjarenplannen. De omvang van de totale steun zal mede moeten zijn gebaseerd op de behoefte der ontwikkelingslanden en de noodzaak, de steeds groter wordende kloof tussen de rijke en arme landen te overbruggen.
2. De ontwikkeling van de samenleving in de Derde Wereld kan niet in alle gevallen langs democratische weg tot stand komen. Afgezien van het actief en passief kiesrecht moeten de grondrechten wel steeds gehandhaafd blijven. Samenwerking met ontwikkelingslanden dient in dit besef plaats te vinden.
3. Het voeren van een bevolkingspolitiek in de ontwikkelingslanden moet bevorderd worden, doch een dergelijke politiek behoort tot de eigen verantwoordelijkheid van deze landen.
4. Van wezenlijk belang is kennisoverdracht, met de nadruk op middelbaar niveau, waaronder speciaal beroepsonderwijs, administratief onderwijs en kadervorming.
5. In de lijn van een rechtvaardiger internationale welvaartsverdeling behoren productieprocessen die relatief goedkoper plaats kunnen vinden in de ontwikkelingslanden, daar te worden uitgevoerd.
6. Grondstoffen prijzen dienen zo veel mogelijk te worden gestabiliseerd. Tolmuren moeten, waar mogelijk, worden geslecht.
7. Wanneer grote aflossingschulden onvermijdelijk blijken, moet tegen minimale rente tot consolidatie hiervan op langere termijn worden overgegaan; aflossingen en bedrijfswinsten behoren bij voorkeur weer in het ontwikkelingsland zelf geïnvesteerd te worden.
8. Bij de keuze tussen multilaterale en bilaterale hulp is de doelmatigheid een zwaarwegende factor. In dit verband gaat vooral een voorkeur uit naar bilaterale en in E.G.-verband te verlenen hulp. Men dient behalve op doelmatigheid ook toe te zien op de resultaten van de hulp. Deze dient vooral aan de economisch zwakkeren ten goede te komen.
9. Er dient een intensieve voorlichting plaats te vinden over de ontwikkelingssamenwerking en de resultaten daarvan.
10. Het is noodzakelijk een definitie op te stellen ter bepaling van wat werkelijk onder ontwikkelingshulp wordt verstaan, zodat het feitelijk ontwikkelingsplafond kan worden vastgesteld.
11. Nederland moet streven naar een volledige onafhankelijkheid van de Nederlandse Antillen op basis van hun eigen initiatief, liefst d.m.v. een referendum aldaar. De hulpverlening aan de Nederlandse Antillen dient, na verkregen onafhankelijkheid, geleidelijk het karakter te krijgen van hulpverlening aan een normaal ontwikkelingsland.

IX.B. WERELDVOEDSELPROBLEEM

1. Teneinde zo snel mogelijk de wereldvoedselproduktie op het gewenste niveau te brengen, dienen alle mogelijke middelen zoals voorlichting, onderwijs en reorganisatie van de produktie te worden aangewend.
2. In dit verband te nemen maatregelen op korte termijn zijn o.a.:
 - a. het richten van de voedselhulp zo veel mogelijk allereerst op leniging van acute nood; daarna kan zij ten behoeve van sociale en economische ontwikkeling ter beschikking worden gesteld;
 - b. het verbouwen van gewassen met een zo hoog mogelijk gehalte aan de noodzakelijke voedingstoffen;
 - c. technische maatregelen die het mogelijk maken de voedselprodukten hygiënisch te verwerken, ter bescherming van de volksgezondheid van de ontwikkelingslanden.
3. In dit verband te nemen maatregelen op lange termijn zijn o.a.:
 - a. bevordering van "recycling" van voedsel, waar mogelijk,
 - b. bevordering van onderzoek naar voedselbronnen die tot nu toe niet of nauwelijks zijn aangeboord,
 - c. zonodig produktie van voedsel langs syntetische weg, voorzover mogelijk.

X. GEBIEDEN DIE VERDER NOG BIJZONDERE

AANDACHT VRAGEN

X.A. MIDDEN OOSTEN

1. Een vredesregeling voor het Midden Oosten dient uit te gaan van het recht op vrede en veiligheid voor alle betrokkenen.
2. Hierbij dient een bevredigende territoriale regeling, met inbegrip van de status van Jerusalem, te worden getroffen.

X.B. ZUIDOOST AZIE

1. Het zelfbeschikkingsrecht van alle volkeren in Zuidoost Azië op basis van vrije verkiezingen, liefst onder toezicht van de V.N., dient te worden gewaarborgd.
2. Nederland dient een krachtige aanpak van de wederopbouw en ontwikkeling van Zuidoost Azië te steunen, voorzover deze verkiezingen inderdaad plaats vinden.

X.C. COMMUNISTISCHE LANDEN

1. Contacten met communistische landen op politiek, economisch, sociaal en cultureel gebied moeten worden bevorderd, waarbij de eerbiediging van de mensenrechten sterk benadrukt behoort te worden. Derhalve dient bij deze contacten sterk aangedrongen te worden op:
 - a. vrije, wederzijdse uitwisseling van informatie, in die zin dat de informatie vrijelijk vergaard, verstrekt en ontvangen kan worden,
 - b. vrij verkeer van personen, in die zin dat de bewegingsvrijheid van personen in elk land dan ook geen belemmering mag ondervinden,

- c. de mogelijkheid om het eigen land te verlaten, alsmede het recht om terug te keren naar het eigen land,
 - d. het zonder belemmering toestaan van huwelijken tussen burgers uit communistische en niet-communistische landen, waarbij de woon- en verblijfplaats na het huwelijk in volledige vrijheid door beide partners moet kunnen worden gekozen en bereikt,
 - e. het afschaffen van censuur op communicatiemiddelen als brieven en telefoon.
2. Er moet gelet worden op de wijze waarop de Europese communistische landen het slotakkoord van de conferentie van Helsinki, zoals ondertekend op 1 augustus 1975, in de praktijk brengen. Aan de hand hiervan dienen de westelijke landen op vervolgconferenties hun houding tegenover deze landen te bepalen.
3. Herleving van de koude-oorlogssituatie dient te worden voorkomen.